HET NUT VAN EEN 'AFWEGINGSKADER'

Waarom Zwijndrecht tennisbanen verving door padelbanen – en wat andere gemeenten daarvan kunnen leren

In de gemeente Zwijndrecht werden tennisbanen bij verenigingen omgebouwd tot padelbanen. Die keuze baseerde de gemeente op een afwegingskader dat het Mulier Instituut schreef op basis van onderzoek. In dit artikel bespreken we wat er in dat afwegingskader stond, hoe de gemeente tot haar keuze kwam, en wat andere gemeenten daarvan kunnen leren.

Tekst: **Rutger de Kwaasteniet (onderzoeker Mulier Instituut)**

De situatie

Het ledenaantal van de Zwijndrechtse tennisverenigingen De Drie Heugels (DDH) en Heer Jan (HJ) nam de afgelopen decennia overwegend (sterk) af. Zij maken gebruik van tennisbanen die eigendom zijn van de gemeente Zwijndrecht. In 2023 was het nodig een aantal van die banen te renoveren.

De ledenafname van DDH en HJ vindt plaats in een periode waarin padel steeds populairder wordt. De verenigingen verwachten toekomstbestendiger te zijn met padelbanen, omdat ze daarmee nieuwe leden aan kunnen trekken en de uitstroom van bestaande leden kunnen verminderen of stoppen.

Daarom verzochten DDH en HJ de gemeente Zwijndrecht om de te renoveren tennisbanen om te bouwen tot padelbanen. In opdracht van de gemeente ontwikkelde het Mulier Instituut vanuit onderzoek een 'afwegingskader'. Daarop baseerde de gemeente haar beslissing.

Brede investeringsdiscussie

Gemeenten maken keuzes om te investeren in sportvoorzieningen vaak op ad-hoc-basis (Stevens & Schadenberg, 2020). Maar er kan ook een zogeheten smalle of brede investeringsdiscussie aan voorafgaan. In een smalle discussie gaat het over het nut, de noodzaak, de multifunctionaliteit, de kwaliteit, de veiligheid, en de financiële haalbaarheid van sportvoorzieningen.

De brede discussie spitst zich naast die criteria toe op:

- de maatschappelijke opbrengst van voorzieningen;
- het maatschappelijke draagvlak voor het realiseren van voorzieningen;
- de mate waarin voorzieningen bijdragen aan beleidsdoelstellingen van gemeenten;
- de mate waarin voorzieningen duurzaam zijn;
- de vitaliteit van de verenigingen die de voorzieningen gebruiken.

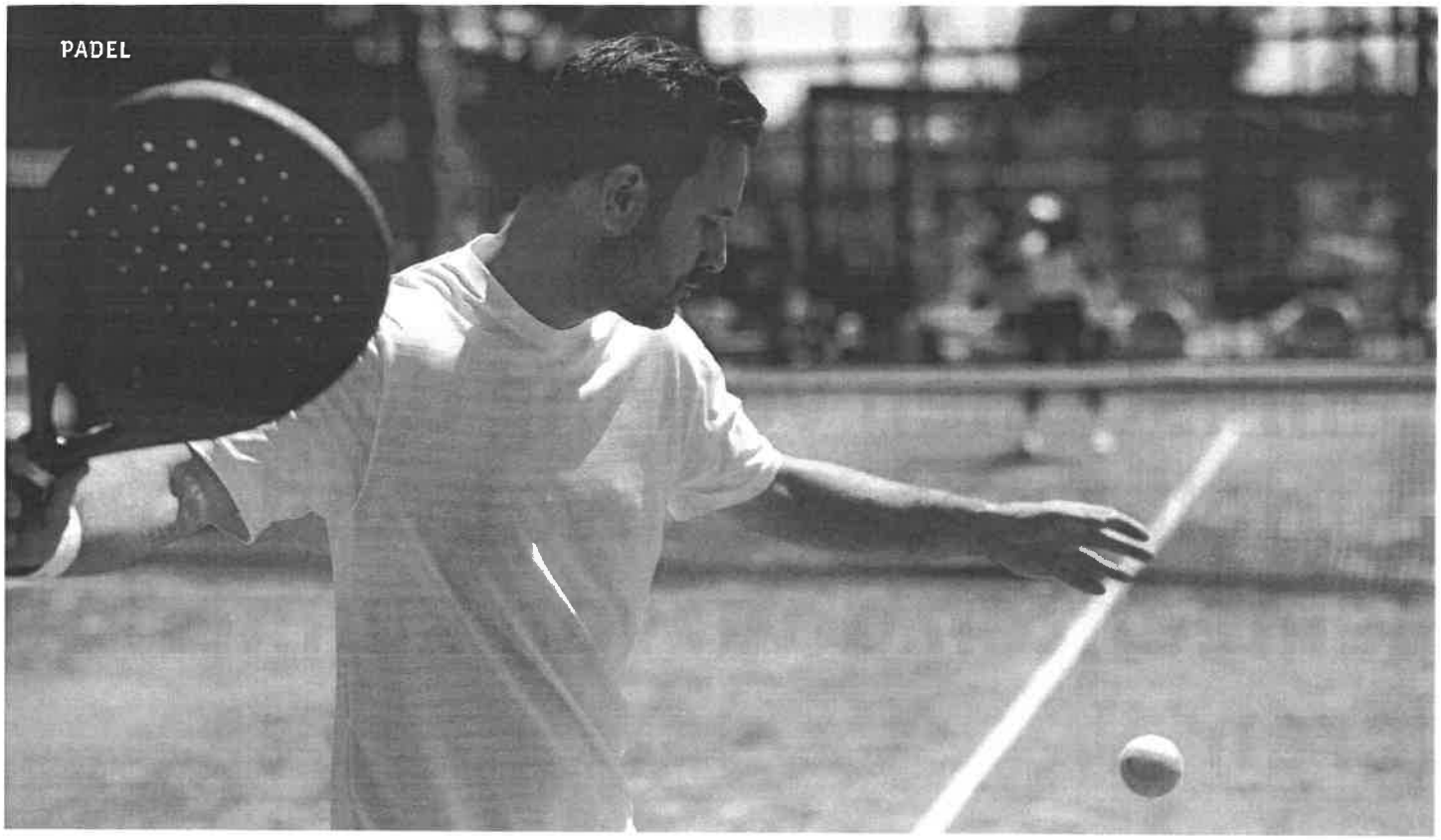

De gemeente Zwijndrecht wilde haar afweging over padelbanen baseren op een brede investeringsdiscussie. In ons afwegingskader hebben we daarom al deze aspecten meegenomen. Hier bespreken we de belangrijkste.

Toekomstbestendige clubs

In ons onderzoek concludeerden wij: als er bij DDH en HJ tennisbanen worden omgebouwd tot padelbanen, hebben zij nog steeds voldoende tennisbanen voor hun (toekomstige) leden. In dat opzicht zijn de clubs toekomstbestendig. Beide Zwijndrechtse tennisclubs hebben daarnaast voldoende vrijwilligers om padel (trainingen en wedstrijden) op hun accommodaties te organiseren. Het gebruik van de padelbanen is dus ook praktisch haalbaar voor ze.

"De gemeente Zwijndrecht wilde haar afweging over padelbanen baseren op een brede investeringsdiscussie"

Een andere uitkomst van ons onderzoek is dat DDH en HJ waarschijnlijk toekomstbestendiger worden als ze padel aanbieden. Tennisclubs die padel aanbieden, zien volgens de KNLTB namelijk ledengroei tegemoet.

Verhouding tot commercieel padelaanbod

In de gemeente Zwijndrecht is ook al een commerciële aanbieder van padel aanwezig. Die beschikt over tien padelbanen. Net als DDH en HJ stelt de commerciële aanbieder dat zijn banen multifunctioneel en voor maatschappelijke doeleinden kunnen worden ingezet. We adviseerden de gemeente Zwijndrecht daarom na te denken over:

- in hoeverre de verenigingen en de commerciële aanbieder samen willen en kunnen werken bij het organiseren van padelaanbod;
- in hoeverre padelaanbod bij DDH en HJ toevoegde (maatschappelijke) waarde heeft ten opzichte van dat bij de commerciële aanbieder.

Bijdrage aan beleidsdoelstellingen

Padelaanbod bij DDH en HJ draagt bij aan de beleidsdoelstellingen van de gemeente Zwijndrecht op het gebied van sport en bewegen. Zoals een hogere sportdeelname en grotere maatschappelijke opbrengsten van sport. Bij dit laatste gaat het bijvoorbeeld om het bevorderen van de gezondheid van en sociale ontmoeting tussen gemeente-inwoners.

We adviseerden de gemeente om na te denken over wat padelaanbod bij de verenigingen precies bij kan dragen aan deze en andere beleidsdoelstellingen. En hoe de bijdrage van de clubs zich verhoudt tot die van de commerciële aanbieder van padel.

Beslissing van de gemeente

Uiteindelijk viel het besluit om de te renoveren tennisbanen om te bouwen tot padelbanen. De belangrijkste argumenten daarvoor zijn volgens de gemeente:

- padelaanbod bij de verenigingen draagt bij aan het vergroten van de mogelijkheden van gemeente-inwoners om te sporten en bewegen. De gemeente Zwijndrecht streeft ernaar

dat zoveel mogelijk inwoners zo lang mogelijk sporten. Daarmee draagt meer padelaanbod dus bij aan een gemeentelijke doelstelling;
- padelaanbod draagt bij aan de vitaliteit van DDH en HJ. Beide verenigingen hebben te maken met een teruglopend ledenaantal. Padel is een groeiende sport die nauw verwant is aan tennis. De gemeente verwacht dat het ledenaantal van beide verenigingen toeneemt als leden daar ook kunnen padellen;
- tennisbanen vervangen door padelbanen verkleint het overschot aan tennisbanen in de gemeente. Er zijn er namelijk meer dan er nodig zijn voor de tennissende inwoners. Ook met de komst van padelbanen bij DDH en HJ blijven er in Zwijndrecht voldoende tennisbanen over om in de (toekomstige) behoefte aan het beoefenen van de sport te voorzien.

De padelbanen bij DDH en HJ worden in september 2024 in gebruik genomen.

Lessen voor andere gemeenten

De gemeente Zwijndrecht trok uit het onderzoek een aantal lessen die relevant zijn om te delen met andere gemeenten.

Ten eerste merkte de gemeente dat een afwegingskader helpt om als gemeente weloverwegen beslissingen te nemen over sportaccommodaties, met oog voor alle aspecten die daarbij relevant zijn.

"Een uitkomst van ons onderzoek is dat tennisverenigingen DDH en HJ waarschijnlijk toekomstbestendiger worden als ze padel aanbieden"

Ten tweede is het voor andere gemeenten relevant om bij een vergelijkbaar vraagstuk juridisch advies in te winnen over de Wet Markt en Overheid. Een vraag is namelijk of die wet in het geding is wanneer het tarief voor het beoefenen van padel bij tennisverenigingen lager uitvalt dan het tarief dat een commerciële padelaanbieder hanteert. Als dat zo is, dan is er mogelijk sprake van oneerlijke concurrentie tussen 'de overheid' en 'de markt.'

De derde les borduurt voort op de tweede. Het is relevant om prestatieafspraken met tennisverenigingen vast te leggen op het moment dat er in een gemeente ook een commerciële aanbieder aanwezig is. Die afspraken zorgen ervoor dat dat de belangen van de commerciële aanbieder niet worden geschaad.

In de afspraken is het vooral van belang om te benadrukken dat padelaanbod bij de tennisverenigingen bedoeld is voor 'gebonden sporters', die zich via een lidmaatschap willen verbinden aan verenigingen en de manier waarop zij padel organiseren. Bij commerciële padelaanbieders zijn vooral 'ongebonden' sporters actief, die de sport flexibeler willen beoefenen qua tijd, ruimte, speelvorm en groepssamenstelling. Zij zijn bereid om daar een marktconform tarief voor te betalen, bleek in ons onderzoek uit een gesprek met de KNLTB.

Tot slot

De gemeente Zwijndrecht kwam op basis van een brede investeringsdiscussie dus tot de beslissing dat padelbanen een goede investering waren. Als andere gemeenten de lessen van Zwijndrecht ter harte nemen, komen ook zij ongetwijfeld tot weloverwegen beslissingen bij vergelijkbare vraagstukken.

Het onderzoeksrapport 'Afwegingskader padelbanen Zwijndrecht' is te downloaden via de website van het Mulier Instituut.

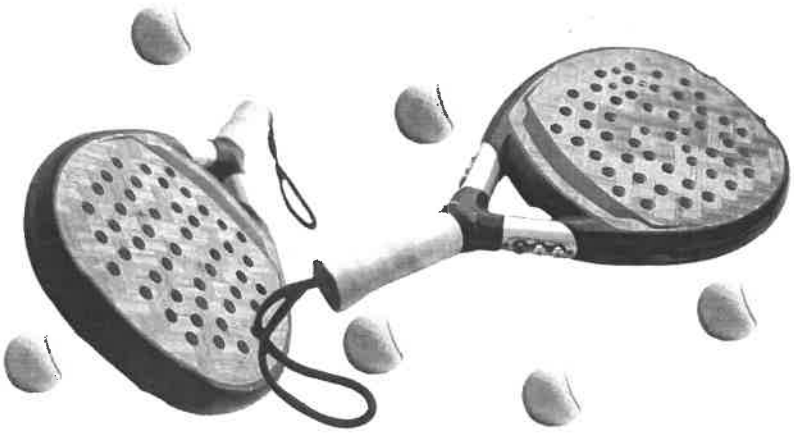

Bronnen

De Kwaasteniet, R., Schadenberg, B., Hoeijmakers, R., & Hoekman, R. (2022). Afwegingskader padelbanen Zwijndrecht: criteria voor investeringen van gemeentegeld in padel in Zwijndrecht. Mulier Instituut.

KNLTB Padel (z.d.). Speelsterkte & Rating. https://www.nlpadel.nl/alles-over-padel/speelpadel/speelsterkte-rating/

KNLTB (2021). Met tennis en padel volop in beweging. Strategische doorkijk 2021-2025. https://www knltb.nl/media/dj2h1vyq/knltb-strategische-doorkijk-2021-2025.pdf

Stevens, V., & Schadenberg, B. (2020). Afwegingskader sportvoorzieningen gemeente Veldhoven (intern rapport). Mulier Instituut.